अनुक्रमणिका

नियम क्रमांक	तपशिल	पृष्ठ क्रमाक
१	संक्षिप्त नाव, प्रयुक्ती व प्रारंभ	०२ ते ०३
२	व्याख्या	३
३	पदावरुन तात्पुरते दुर करणे	०४
४	शिक्षांचे स्वरुप	०५
५	शिस्तविषयक प्राधिकरण	०६
६	मोठी शिक्षा देण्याची कार्यपध्दती	०७
७	किरकोळ शिक्षा लादण्याची कार्यपध्दती	०८
८	संयुक्त चौकशी	०८ ते ०९
९	विविक्षीत प्रकरणांमध्ये अनुसरावयाची विशेष कार्यपध्दती	०९
१०	शासन इत्यादींकडे तात्पुरत्या नेमून दिलेल्या परिषद कर्मचा-याबाबत तरतुदी	०९ ते १०
११	शासन इत्यादीकडून उसनवारीने घेतलेले अधिकारी किंवा कर्मचारी यांच्या संबंधित तरतुदी	१० ते ११
१२	निलंबनाच्या आदेशाविरुध्द अपिले	१२
१३	शिक्षा लादणा-या आदेशाविरुध्द अपिले	१२
१४	इतर आदेशाविरुध्द अपिले	१२ ते १४
१५	पुनरीक्षण	१४
१६	अपिले व पुनरीक्षण अर्ज करण्याची कमाल मुदत	१४ ते १५
१७	अपीले व पुनरीक्षण अर्जाचा नमुना व आशय	१५
१८	अपील व पुनरीक्षण अर्ज सादर करणे	१५
१९	अपिले व पुनरीक्षण अर्ज रोखून धरणे	१५
२०	अपिल व पुनरीक्षण अर्ज पाठविणे	१६
२१	अपिल व पुनरीक्षण अर्जाचा विचार	१६ ते १७
२२	अपील व पुनरीक्षणावरील आदेशाची अंमलबजावणी	१७
२३	शिस्तविषयक प्राधिकरण हेच नंतर अपील प्राधिकरण किंवा पुनरीक्षण प्राधिकरण होईल या बाबतीत तरतूद	१८
२४	पुनर्विलोकन	१८
२५	निरसन व व्याप्ती	१९
२६	शंका दूर करणे	१९

महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा, जिल्हा सेवा (शिस्त व अपील) नियम, १९६४

शासकीय अधिसूचना, सहकार व ग्रामविकास क्रमांक डीएसआर-१४६२-पाच, दिनांक २९ ऑगस्ट १९६४
(महाराष्ट्र राजपत्र, भाग चार-ब, पृ. ११०६)

खालील सुधारणांसह-

(१) क्रमांक डीएसआर- १४६४, पाच, दि. ५ जुलै १९६५ (महाराष्ट्र राजपत्र (इंग्रजी), भाग चार-ब, पृष्ठ १४१४)

(२) क्रमांक डीबीआर- १४६७ / २४५०५ / पाच, दि. ३ ऑक्टोबर १९६८

(३) शासकीय अधिसूचना, विभाग, क्रमांक डीएसआर-१४६८,/२३१८८- पाच, दि. २९ जानेवारी १९६९

(४) शासकीय अधिसूचना, क्रमांक डीएसआर- १४७१ / ३६९४० / ए-चार, दि. ११ नोव्हेंबर १९७१

(५) शासकीय अधिसूचना, क्रमांक डीईएन-१०८२/७९७/२३२५/७४/आठ-ब, दि. २० एप्रिल १९८३

महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्या अधिनियम, १९६१ (१९६२ चा महाराष्ट्र (पाच) याचे कलम २७४, पोट-कलम (२) च्या खंड (सदतीस) व खंड (एकोणचाळीस) व्दारे प्रदान करण्यात आलेल्या आणि त्या बाबतीत त्यास समर्थ करणाऱ्या इतर सर्व अधिकारांचा वापर करून महाराष्ट्र शासन, याव्दारे पुढील नियम करीत आहे, हे नियम उक्त कलम २७४ च्या पोट-कलम (३) व्दारे आवश्यक असल्याप्रमाणे यापूर्वीच प्रसिध्द करण्यात आले होते.

भाग एक - सर्वसाधारण (शिस्त व अपील)

१. संक्षिप्त नाव, प्रयुक्ती व प्रारंभ.-

(१) या नियमास, महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा, जिल्हा संवा (शिस्त व अपील) नियम, १९६४ असे म्हणता येईल.

२. हे नियम परिषदेचे जे कर्मचारी जिल्हा सेवेचे सदस्य असतील त्या सर्व कर्मचाऱ्यांना लागू होतील, मात्र जिल्हा परिषदेचे जे अंशकालिक कर्मचारी असतील किंवा ज्यांना केवळ आकस्मिक खर्चातूनच वेतन देण्यात येते अशा कर्मचाऱ्यांना ते लागू होणार नाहीत.

३. नेमून दिलेल्या कर्मचाऱ्यांच्या बाबतीत, हे नियम शासकीय राजपत्रात ते अंतिमरित्या ज्या तारखेस प्रसिध्द करण्यात येतील त्या तारखेस अंमलात येतील, आणि इतर कर्मचाऱ्यांच्या बाबतीत, ते नेमून दिलेल्या दिवशी अंमलात येतील.

(२.) व्याख्या.- या नियमात संदर्भानुसार दुसरा अर्थ अपेक्षित नसेल तर- (अ) "अधिनियम" म्हणजे "महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्या अधिनियम, १९६१".

(ब) "नेमून दिलेला कर्मचारी" म्हणजे कलम २४१, च्या तरतुदी अंमलात आल्यामुळे जी नेमून दिलेल्या दिवसापासून एखाद्या जिल्हा परिषदेचा अधिकारी किंवा कर्मचारी होईल अशी कोणतीही व्यक्ती किंवा या अधिनियमाच्या कलम २४२ झकिंवा कलम २५३ (क) अन्वये बदलीच्या दिनांकापासून३ (जी व्यक्ती अंतिमरीत्या जिल्हा सेवेकडे नेमून दिलेली असेल) अशी राज्य शासनाच्या सेवांतील कोणतीही व्यक्ती.

(क) "नियत दिनांक" म्हणजे, दि. १ मे १९६२

(ड) "परिषद सेवकांच्या संबंधात 'नियुक्ती प्राधिकरण' म्हणजे (एक) परिषद कर्मचारी त्यावेळी ज्या जिल्हा सेवेचा सदस्य असेल, त्या जिल्हा सेवेतील एखाद्या पदावर किंवा संवर्गात किंवा परिषद कर्मचाऱ्यांचा त्यावेळी ज्या जिल्हा सेवेत समावेश करण्यात आला असेल त्या जिल्हा सेवेतील कोणत्याही श्रेणीवर नियुक्ती करण्याकरिता अधिकार प्रदान करण्यात आलेले प्राधिकरण; किंवा

(दोन) ज्याने परिषद कर्मचाऱ्यांची यथास्थिती असा सेवेवर, श्रेणीवर किंवा पदावर नियुक्ती केली असेल असे प्राधिकरण; किंवा

(तीन) ज्याने परिषद कर्मचारी कोणत्याही इतर जिल्हा सेवेचा स्थायी सदस्य असल्यामुळे किंवा एखाद्या जिल्हा सेवेखाली कोणतेही इतर स्थायी पद कायम पद म्हणून धारण केलेले असल्यामुळे तो जिल्हा परिषदेच्या अखंड नोकरीत असेल त्या बाबतीत, ज्या प्राधिकरणाने त्याची त्या जिल्हा सेवेत किंवा त्या जिल्हा सेवेतील कोणत्याही श्रेणीवर किंवा त्या पदावर नियुक्ती केली असेल ते प्राधिकरण;

"यापैकी जे सर्वोच्य असेल ते प्राधिकरण"

४(डअ) कलम २४१ चे अुपबंध अंमलात आल्यामुळे जो जिल्हा परिषदेचा अधिकारी किंवा सेवक झाला असेल अशा नेमून दिलेल्या कर्मचाऱ्यांच्या संबंधात बदलीची तारीख म्हणजे नियत दिवस आणि कलम २४२ (क) किंवा २५३-क अन्वये जो जिल्हा सेवेकडे अंतिमरीत्या नेमून दिलेला असेल अशा नेमून दिलेल्या कर्मचाऱ्यांच्या बाबतील, ज्या तारखेस जिल्हा सेवेकडे तो अशा रीतीने अंतिमरीत्या नेमून दिलेला असेल ती तारीख)

(इ) परिषद कर्मचाऱ्यांना शिक्षा करण्याच्या संबंधात "शिस्तविषयक प्राधिकरण म्हणजे या नियमान्वये त्याच्यावर ती शिक्षा लादण्यास सक्षम असलेले प्राधिकरण."

(फ) "जिल्हा सेवा" म्हणजे, या अधिनियमाच्या कलम २३९ च्या खंड (ब) अन्वये रचना करण्यात आलेली कोणतीही सेवा ज्या सेवेत परिषद कर्मचाऱ्यास जिल्हा परिषदेच्या जिल्हा निधीखेरीज अन्य कोणत्याही साधनाव्दारे जिल्हा परिषदेच्या मंजुरीने त्याच्या मूळ पदाचे वेतन मिळते अशी सेवा.

(ग) स्वीयेतर सेवा म्हणजे, ज्या सेवेत परिषद कर्मचा-यास जिल्हा परिषदेच्या जिल्हा निधी खेरीज अन्य कोणत्याही साधनाद्वारे जिल्हा परिषदेच्या मंजूरीने त्याच्या मुळ पदाचे वेतन मिळते अशी सेवा.

(ह) "विभाग प्रमुख" म्हणजे, एखाद्या जिल्हा परिषदेचा विभागप्रमुख.

(आय) परिषद कर्मचारी म्हणजे जिल्हा सेवेचा सदस्य व त्यात स्वीयेतर सेवेवर असणाऱ्या ज्या व्यक्तीच्या अशा कोणत्याही शासनाकडे किंवा स्थानिक वा इतर प्राधिकरणांकडे तात्पुरत्या सोपविण्यात आल्या

असतील अशा कोणत्याही व्यक्तीचा (१ आणि तसेच भारत सरकारच्या किंवा त्याला दुय्यम असणाऱ्या कोणत्याही प्राधिकरणाच्या किंवा एखाद्या स्थानिक वा अन्य प्राधिकरणाच्या सेवेतील ज्या व्यक्तीच्या सेवा जिल्हा सेवेकरिता एखाद्या जिल्हा परिषदेकडे तात्पुरत्या सोपविण्यात आल्या असतील अशा कोणत्याही व्यक्तीचा) समावेश होतो.

भाग दोन – पदावरून तात्पुरते दूर करणे

३. पदावरून तात्पुरते दूर करणे .-

(१) (अ) परिषदेच्या कर्मचाऱ्यांविरूध्द शिस्तविषयक कार्यवाही पूर्ण झालेली असेल किंवा अनिर्णित असेल त्या बाबातीत; किंवा (ब) कोणत्याही फौजदारी गुन्हयाच्या संबंधातील त्यांच्याविरूध्दच्या प्रकरणाचा बारीक तपास किंवा न्याय चौकशी करण्यात येत असेल त्या बाबतीत.

नियुक्ती प्राधिकरण किंवा असे नियुक्ती प्राधिकरण, जिल्हा परिषदेच्या ज्या कोणत्याही इतर अधिकाऱ्यास दुय्यम असेल असा अधिकारी किंवा त्या बाबतीत मुख्य कार्यकारी अधिकाऱ्यांनी अधिकार प्रदान केलेल्या जिल्हा परिषदेचा कोणताही इतर अधिकारी परिषदेच्या कर्मचाऱ्यास पदावरून निलंबित करू शकेल :

परंतु, पदावरून निलंबित करण्यासंबंधीचे आदेश नियुक्ती प्राधिकरणाच्या दर्जाहून कमी दर्जाच्या प्राधिकरणाने दिलेले असतील. त्या बाबतीत असे प्राधिकरण ज्या परिस्थितीत असा आदेश दिला गेला ती परिस्थिती नियुक्ती प्राधिकरणास ताबडतोब कळवील.

(२) परिषदेच्या ज्या कर्मचाऱ्यास फौजदारी स्वरूपाच्या आरोपाखाली किंवा अन्य कारणासाठी अठ्ठेचाळीस तासांपेक्षा अधिक मुदतीकरिता अभिरक्षेत स्थानबध्द करण्यात आलेले असेल अशा कर्मचाऱ्यास स्थानबध्दतेच्या दिनांकापासून नियुक्ती प्राधिकरणाच्या आदेशाव्दारे पदावरून तात्पुरते दूर करण्यात आले असल्याचे समजण्यात येईल व पुढील आदेश मिळेतोपर्यंत त्यास पदावरून दूर करण्यात येईल.

(३) पदावरून निलंबित करण्यात आलेल्या परिषद कर्मचाऱ्यास देण्यात आलेली बडतर्फीची, पदावरून काढून टाकण्याची किंवा सेवेतून सक्तीने निवृत्त होण्यासंबंधीची शिक्षा, या नियमांन्वये केलेल्या अपिलास किंवा फेरतपासणीत रद्द करण्यात आली असेल आणि ते प्रकरण आणखी चौकशीसाठी किंवा कार्यवाहीसाठी किंवा कोणत्याही इतर निदेशंसह परत पाठविण्यात आलेले असेल त्या बाबतीत, त्यास पदावरून, निलंबित करण्याचा आदेश हा, बडतर्फीच्या पदावरून काढून टाकण्याच्या किंवा सक्तीच्या सेवानिवृत्तीच्या मूळ आदेशाच्या दिनांकास किंवा त्या दिनांकापासून अंमलात असण्याचे चालू राहिल्याचे समजण्यात येईल व पुढील आदेश देण्यात येईतोपर्यंत तो अंमलात राहील.

(४) परिषदेच्या कर्मचाऱ्यास देण्यात आलेल्या बडतर्फीची पदावरून निलंबित करण्याची किंवा सेवेतून सक्तीने निवृत्त होण्यासंबंधीची शिक्षा एखाद्या न्यायालयाच्या निर्णयामुळे किंवा त्या निर्णयाव्दारे रद्द झाली असेल किंवा ती शिक्षा निरर्थक म्हणून जाहीर करण्यात किंवा ठरविण्यात आली असेल आणि उक्त प्रकरणाच्या परिस्थितीचा विचार केल्यावर ज्या आरोपांच्या आधारावर बडतर्फीची, पदावरून काढून टाकण्याची किंवा सक्तीच्या सेवानिवृत्तीची शिक्षा प्रथमतः देण्यात आली होती त्या आरोपांवर त्याच्याविरूध्द आणखी चौकशी करण्याचे शिस्तविषयक प्राधिकरणाने ठरविले असेल त्या बाबतीत, बडतर्फीच्या पदावरून काढून टाकण्याच्या किंवा सक्तीच्या सेवानिवृत्तीच्या मूळ आदेशाच्या तारखेपासून नियुक्ती प्राधिकरणाने परिषदेच्या कर्मचाऱ्यास पदावरून निलंबित केले होते असे समजण्यात येईल व पुढील आदेश देण्यात येईतोपर्यंत तो पदावरून निलंबित असल्याचे चालू राहील.

(५) हया नियमान्वये देण्यात आलेला किंवा देण्यात आल्याचे समजण्यात आलेला निलंबनाचा आदेश हा, ज्या प्राधिकरणाकडून तो देण्यात आला असेल किंवा देण्यात आल्याचे समजण्यात आले असेल ते प्राधिकरण किंवा ज्या अन्य प्राधिकरणास ते प्राधिकरण दुय्यम असेल असे कोणतेही प्राधिकरण, कोणत्याही वेळी रद्द करू शकेल.

भाग तीन - शिस्त

४ **शिक्षांचे स्वरूप**- त्या त्या वेळी अंमलात असलेल्या कोणत्याही विधीच्या तरतुदींस बाध येऊ न देता, योग्य व पुरेशा कारणांकरीता व यात यापुढे तरतूद केल्याप्रमाणे परिषद कर्मचाऱ्यास पुढील शिक्षा देता येतील :-

(एक) ठपका ठेवणे;

(दोन) वेतनवाढी किंवा पदोन्नती थोपवून धरणे;

(तीन) हयगय केल्यामुळे किंवा आदेशांचा भंग केल्यामुळे जिल्हा परिषदेस पोहोचलेल्या कोणत्याही आर्थिक नुकसानीची सर्व रक्कम किंवा तिचा भाग वेतनातून वसूल करणे;

(चार) निम्न सेवेत, श्रेणीत किंवा पदावर आणणे किंवा निम्न समयश्रेणीत किंवा समयश्रेणीतील निम्नस्तरावर आणणे;

(पाच) सक्तीची सेवानिवृत्ती ;

(सहा) सेवेतून काढून टाकणे - मात्र ही घटना भावी नोकरीसाठी अपात्रता ठरणार नाही;

(सात) सेवेतून बडतर्फ करणे — अशी बडतर्फी सामान्यतः भावी नोकरीसाठी अपात्रता ठरेल.

(आठ) जिल्हा सेवा (वर्ग चार) च्या परिषद कर्मचाऱ्यांच्या बाबतीत दहा रूपयांहून अधिक नसेल असा द्रव्यदंड व जिल्हा तांत्रिक सेवा (वर्ग तीन) किंवा जिल्हा सेवा (वर्ग तीन) च्या अस्थायी कर्मचाऱ्यांच्या बाबतीत पंचवीस रूपयांहून अधिक नसेल असा दंड.

स्पष्टीकरण.- या नियमाच्या अर्थांतर्गत पुढील गोष्टी शिक्षा ठरणार नाहीत :-

(एक) परिषद कर्मचाऱ्यांच्या सेवेच्या किंवा पदाच्या किंवा त्याच्या नियुक्तीच्या अटींचे नियमन करणाऱ्या नियमांनुसार किंवा आदेशांनुसार विभागीय परीक्षा उत्तीर्ण न झाल्यामुळे त्याची वेतनवाढ थोपवून धरणे;

(दोन) परिषद कर्मचारी दक्षतारोध ओलांडण्यास अपात्र असल्याच्या कारणावरून समयश्रेणीतील दक्षतारोधाच्या ठिकाणी त्यास थोपवून धरणे;

(तीन) परिषद कर्मचाऱ्यांच्या प्रकरणाचा विचार करण्यात आल्यानंतर ज्या सेवेत, श्रेणीवर किंवा पदावर पदोन्नती मिळण्यास तो पात्र असेल त्या सेवेत, श्रेणीवर किंवा पदावर त्यास स्थायी किंवा स्थानापन्न या नात्याने पदोन्नती न देणे;

(चार) एखाद्या उच्च सेवेत, श्रेणीत किंवा पदावर स्थानापन्न असलेल्या परिषद कर्मचाऱ्याचे न्यायचौकशीनंतर तो अशी उच्च सेवा, श्रेणी किंवा पद यांकरिता अयोग्य असल्याचे ठरविण्यात आल्याच्या कारणावरून किंवा त्याच्या वर्तनाशी ज्यांचा संबंध नसेल अशा प्रशासकीय कारणांवरून निम्न सेवेवर श्रेणीवर किंवा पदावर प्रत्यावर्तन होणे;

(पाच) दुसरी सेवा, श्रेणी किंवा पद यांवर परिवेक्षेने नियुक्ती करण्यात आलेल्या परिषद कर्मचाऱ्यांचे, त्यांच्या नियुक्तीच्या शर्ती किंवा परिवक्षतेबाबतचे नियम व आदेश यानुसार परिवेक्षेच्या मुदतीत किंवा त्या मुदतीच्या अखेरीस त्याच्या स्थायी सेवेवर, श्रेणीवर किंवा पदांवर प्रत्यावर्तन होणे;

(सहा) परिषद कर्मचाऱ्यांचा नियम सेवावधी किंवा सेवानिवृत्ती यांच्याशी संबंधित तरतुदीनुसार त्यास सक्तीने सेवानिवृत्त करणे;

(सात) (अ) परिषद कर्मचाऱ्यांच्या नियुक्तीच्या शर्ती किंवा परिवेक्षेबाबतचे नियम व आदेश यांनुसार, परिवेक्षेच्या मुदतीत किंवा त्या मुदतीच्या अखेरीस परिवेक्षेवर नियुक्ती करण्यात आलेल्या परिषद कर्मचाऱ्यांची सेवा समाप्त करणे;

(ब) परिषद कर्मचाऱ्यांच्या वर्तनाशी संबंध नसणाऱ्या कारणंवरून त्याची सेवा समाप्त करणे.

५. शिस्तविषयक प्राधिकरण.-

(१) २(नियम ११ च्या तरतुदींच्या अधीनतेने) मुख्य कार्यकारी अधिकाऱ्यास, कोणत्याही परिषद कर्मचाऱ्यावर नियम ४ मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या शिक्षांपैकी कोणतीही शिक्षा लादता येईल

(२) पोट-नियम (१) च्या तरतुदींस बाध न येता, नियुक्ती प्राधिकरण किंवा त्या बाबतीत मुख्य कार्यकारी अधिकाऱ्याने अधिकार प्रदान केलेले कोणतेही प्रधिकरण परिषदेच्या कोणत्याही कर्मचाऱ्यास नियम ४ मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या शिक्षांपैकी कोणतीही शिक्षा मुख्य कार्यकारी अधिकारी विनिर्दिष्ट करील अशा मर्यादेपर्यंत व अशा शर्तीस अधीन राहून, देऊ शकेल.

६ मोठी शिक्षा देण्याची कार्यपध्दती.-

(१) २ (नियम ११ च्या तरतुदीच्या अधीनतेनेट नियम ४ चे खंड (चार) ते (सात) यांमध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या शिक्षांपैकी कोणतीही शिक्षा परिषद कर्मचाऱ्यावर लादणारा आदेश शक्यतोवर, यात यापुढे तरतूद केलेल्या रीतीने चौकशी केल्याशिवाय काढण्यात येणार नाही.

(२) शिस्तविषयक प्राधिकरण, ज्या अभिकथनावरून चौकशी करण्याचे योजिले असेल त्या अभिकथनांवर आधारित निश्चित दोषारोप तयार करील. असे दोषारोप ज्या अभिकथनांवर आधारलेले असतील त्या अभिकथनांच्या निवेदनांसह असे दोषारोप परिषद कर्मचाऱ्यांस लेखी कळविण्यात येतील व त्यास शिस्तविषयक प्राधिकरण विनिर्दिष्ट करील अशा मुदतीत, अशा प्राधिकरणाकडे आपल्या बचावाचे लेखी निवेदन सादर करण्यास तसेच त्यास व्यक्तिशः आपली बाजू मांडण्याची इच्छा आहे किंवा कसे ते कळविण्यात फर्माविण्यात येईल.

३) बचावाचे लेखी निवेदन मिळाल्यानंतर किंवा पोट-नियम (२) अन्वये असे कोणतेही निवेदन न मिळाल्यास, शिस्तविषयक प्राधिकरणास, निवेदनात कबूल न करण्यात आलेल्या दोषारोपांची स्वतःच चौकशी करता येईल किंवा त्या प्रयोजनाकरिता एखाद्या चौकशी अधिकाऱ्याची नियुक्ती करणे त्यास आवश्यक वाटल्यास त्यास तसे करता येईल.

४) परिषद कर्मचाऱ्यास आपला बचाव तयार करता यावा यासाठी तो विनिर्दिष्ट करील अशा कार्यालयीन अभिलेखाचे निरीक्षण करण्याची व अशा अभिलेखातील उतारे घेण्याची त्यास परवानगी देण्यात येईल :

परंतु लेखी नमूद करण्यात येतील अशा कारणावरून असे अभिलेख उक्त प्रयोजनाशी संबंधित नाहीत किंवा परिषद कर्मचाऱ्यास ते पाहू देणेही लोकहिताच्या विरूध्द आहे असे शिस्तविषयक प्राधिकरणाचे किंवा यथास्थिती चौकशी अधिकाऱ्याचे मत असेल तर अशी परवानगी नाकारता येईल.

५) शिस्तविषयक प्राधिकरणास दोषारोपांची चौकशी करणाऱ्या प्राधिकरणामुळे (यात यापुढे ज्याचा निर्देश चौकशी प्रधिकरण असा करण्यात आला आहे) दोषारोपांचे समर्थन करण्याकरिता प्रकरण मांडण्यासाठी कोणत्याही व्यक्तीस नामनिर्देशित करता येईल. परिषद कर्मचारी, परिषदेच्या अन्य कोणत्याही कर्मचाऱ्याच्या सहाय्याने आपले प्रकरण मांडील. परंतु, शिस्तविषयक प्राधिकरणाने वर सांगितल्याप्रमाणे नामनिर्देश केलेली व्यक्ती विधी-व्यवसायी असल्याखेरीज किंवा शिस्तविषयक प्राधिकरणाने ह्या प्रकरणाची परिस्थिती लक्षात घेऊन तशी परवानगी दिली असेल त्याखेरीज परिषद कर्मचारी आपले प्रकरण मांडण्याच्या प्रयोजनासाठी विधी व्यवसायीची नियुक्ती करणार नाही.

६) चौकशी प्राधिकरण चौकशी चालू असताना दोषारोपांशी संबंधित किंवा महत्वाचा असेल असा लेखी पुरावा विचारात घेईल व असा तोंडी पुरावा घेईल. परिषद कर्मचाऱ्यास दोषारोपांच्या समर्थनार्थ, तपासणी करण्यात आलेल्या साक्षीदारांची उलटतपासणी करण्याचा व व्यक्तिशः पुरावा देण्याचा अधिकार असेल. आरोपांच्या समर्थनार्थ बाजू मांडणाऱ्या व्यक्तीस परिषद कर्मचाऱ्यांची व त्याच्या बचावाच्या वेळी तपासणी केलेल्या साक्षीदारांची उलटतपासणी करण्याचा अधिकार असेल. कोणत्याही साक्षीदाराचा पुरावा संबंधित किंवा महत्वाचा नाही या कारणांवरून त्याची उलटतपासणी करण्यास चौकशी प्राधिकरणाने नकार दिल्यास ते त्याबद्दलची कारणे लेखी नमूद करील.

७) चौकशीचे कामकाज समाप्त झाल्यावर चौकशी प्राधिकरण चौकशीचा अहवाल तयार करील व प्रत्येक आरोपाची कारणे देऊन त्यावरील त्याचे निष्कर्ष नमूद करील. चौकशीच्या कामकाजावरून सिध्द झालेले दोषारोप हे मुळात तयार केलेल्या आरोपाहून भिन्न आहेत असे जर अशा प्राधिकरणाचे मत असेल तर त्यास अशा दोषारोपांवरील निष्कर्ष नमूद करता येतील :

परंतु ज्या वस्तुस्थितीमुळे परिषद कर्मचाऱ्यावर असे आरोप लादण्यात आले ती वस्तुस्थिती त्याने मान्य केल्याखेरीज किंवा त्या दोषारोपाविरूध्द आपला बचाव करण्याची त्यास संधी दिल्याखेरीज अशा दोषारोपावरील निष्कर्ष नमूद करण्यात येणार नाहीत.

८) **चौकशीच्या अभिलेखात पुढील गोष्टींचा समावेश करण्यात येईल :-**

१) परिषद कर्मचा-यांविरूध्द तयार केलेले दोषारोप आणि पोट-नियम (२) अन्वये त्यास देण्यात आलेले दोषारोपांचे निवेदन :

२) त्याच्या बचावाचे कोणतेही निवेदन असल्यास ते निवेदन

३) चौकशी चालू असताना घेतलेला तोंडी पुरावा

४) चौकशी चालु असताना विचारात घेतलेला लेखी पुरावा

५) शिस्तविषयक प्राधिकरणाने व चौकशी प्राधिकरणाने चौकशीबाबत कोणतेही आदेश काढले असल्यास असे आदेश आणि

६) प्रत्येक दोषारोपावरील निष्कर्ष दाखविणारा अहवाल व आरोपाची कारणे

९) शिस्तविषयक प्राधिकरण हे चौकशी प्राधिकरण त्या बाबतीत ते (चौकशीच्या) अभिलेखावर विचार करील व प्रत्येक आरोपावरील आपले निष्कर्ष नमूद करील.

१०) (एक) आरोपावरील आपले निष्कर्ष विचारात घेता नियम ४ च्या खंड (चार) ते (सात) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या शिक्षांपैकी कोणतीही शिक्षा लादली पाहिजे असे शिस्तविषयक प्राधिकरणाचे मत असेल तर तो -

अ) परिषद कर्मचा-यास, चौकशी प्राधिकरणाच्या अहवालाची एक प्रत पाठवील व शिस्तविषयक प्राधिकरण हे चौकशी प्राधिकरण नसेल. त्या बाबतीत चौकशी प्राधिकरणने काढलेल्या निष्कर्षाबाबत त्याचे काही मतभेद असल्यास, मतभेदाच्या कारणांसह त्याच्या निष्कर्षाचे निवेदन परिषद कर्मचा-यास पाठविल आणि

ब) त्यावर जी शिक्षा लादण्याचे योजिले असेल ती शिक्षा नमूद केलेली व त्या प्रस्तावित शिक्षेवर त्यास कोणतेही अभिवेदन करण्याची इच्छा असेल, तरे ते अभिवेदन विनिर्दिष्ट मुदतीत सादर करण्यास त्याला फर्मीविणारी नोटीस देईल. परंतू असे अभिवेदन चौकशी चालू असताना पूढे आलेल्या पुराव्यावरून आधारित असेल.

(दोन) परिषद कर्मचा-याने खंड (एक) खालील नोटिशिला अनुसरून कोणतेही अभिवेदन केले असल्यास त्यावर शिस्तविषयक प्राधिकरण विचार करील व परिषद कर्मचा-यावर (लादावयाची झाल्यास) कोणती शिक्षा लादावी ते निश्चित करील आणि त्या प्रकरणात योग्य ते आदेश देईल.

११) नियम ४ च्या खंड (एक) ते (तीन) व खंड (आठ) मध्ये विनिर्दिष्ट करण्यात आलेल्या शिक्षांपैकी कोणतीही शिक्षा लादण्यात यावी असे शिस्तविषयक प्राधिकरणाचे स्वतःच्या निष्कर्षावरून मत होईल तर त्या प्रकरणी ते योग्य तो आदेश देईल

१२) शिस्तविषयक प्राधिकरणाने दिलेले आदेश परिषद कर्मचा-यास कळविण्यात येतील, तसेच त्यास चौकशी प्राधिकरणाच्य अहवालाची एक प्रत देण्यात येईल व शिस्तविषयक प्राधिकरण हे चौकशी प्राधिकरण नसेल त्या बाबतीत त्याने स्वतः काढलेल्या निष्कर्षाबाबतचे एक निवेदन व चौकशी प्राधिकरणाच्या निष्कर्षाबाबत त्याचे काही मतभेद असल्यास त्याबाबतची कारणे थोडक्यात देऊन त्यासह चौकशी प्राधिकरणाच्या निष्कर्षाच्या निवेदनाची एक प्रत परिषद कर्मचा-याकडे ही निवेदने आधीच त्यांच्याकडे पाठविली नसतील तर पाठविण्यात येईल.

७ किरकोळ शिक्षा लादण्याबाबतची कार्यपध्दती :-

१ अ) परिषद कर्मचा-यास त्याच्याविरूध्द करण्यात यावयाची कारवाईबाबतचा प्रस्ताव आणि ज्या अभिकथनावरून अशी कारवाई करण्याचे योजिले असेल ती अभिकथने यांची लेखी सूचना दिल्याखेरीज व त्यास कोणतेही अभिवेदन करण्याची इच्छा असल्यास ते करण्याची त्यास संधी दिल्याखेरीज आणि

ब) असे कोणतेही अभिवेन असल्यास, त्यावर शिस्तविषयक प्राधिकरणाने विचार केला असल्याखेरील, नियम ४ चे खंड (एक) ते (तीन) व खंड (आठ) मध्ये विनिर्दिष्ट केल्यापैकी कोणतीही शिक्षा लादणारा आदेश देण्यात येणार नाही.

२) अशा प्रकरणांमधील कामकाजांच्या अभिलेखात पूढील गोष्टींचा समावेश होतो

(एक) परिषद कर्मचा-यास, त्याच्याविरूध्द करण्यात यावयाच्या कारवाईचा प्रस्तावाची दिलेली एक प्रत
(दोन) त्यास कळविलेल्या प्राधिकरणाच्या निवेदनाची प्रत
(तीन) त्याने कोणतेही अभिवेदन केले असल्यास, ते अभिवेदन आणि
(चार) त्या प्रकरणावरील आदेश व त्याबाबतची कारणे

८. संयुक्त चौकशी -

१) कोणत्याही प्रकरणात, जिल्हा परिषदेच्या, दोन किंवा अधिक कर्मचा-यांच्या किंवा दोन किंवा अधिक जिल्हा परिषदांच्या कर्मचा-यांचा संबंध असेल त्यावेळी पहिल्या बाबतीत मुख्य कार्यकारी अधिकारी किंवा अशा सर्व कर्मचा-यांवर सेवेतून काढून टाकण्याची शिक्षा लादण्यास सक्षम असलेले अन्य कोणतेही प्राधिकरण व दुस-या बाबतीत विभागीय आयुक्त, या सर्व कर्मचा-यांविरूध्द शिस्तभंगविषयक कारवाई करण्याकरिता एकत्रित कार्यवाही करावी असा आदेश देऊ शकेल.

२) अशा कोणत्याही आदेशात पुढील गोष्टी विनिर्दिष्ट करण्यात येतील :-
(एक) अशा एकत्रित कार्यवाहीकरिता शिस्तविषयक प्राधिकरण आणि चौकशीविषयक प्राधिकरण म्हणून जे कार्य करील ते प्राधिकरण :-

(दोन) असे शिस्तविषयक प्राधिकरण ज्या शिक्षा लादण्यास सक्षम असेल अशा नियम ४ मध्ये विनिदिष्ट केलेल्या शिक्षा आणि

(तीन) नियम ६ किंवा ७ मध्ये विहित केलेली कार्यपध्दती कार्यवाहीत अनुसरण्यात येईल किंवा कसे

३) पोट-नियम (१) अन्वये एकत्रित कार्यवाही करण्याचा निदेश देण्यात आला असेल त्या बाबतीत, चौकशी प्राधिकरण विनिर्दिष्ट करील त्या जागी किंवा अशा अनेक जागा दोषारोपाबाबतची चौकशी करण्यात येईल.

९ विविक्षित प्रकरणामध्ये अनुसरावयाची विशेष कार्यपध्दती - नियम ६, ७ व ८ यामध्ये काहीही अंतर्भूत असेल तरीही -

(एक) ज्या वर्तनामुळे फौजदारी गुन्हयाच्या आरोपावरून परिषद कर्मचा-यास दोषी ठरविण्यात आले असेल अशा वर्तनाच्या कारणास्तव त्याच्यावर शिक्षा लादण्यात आली असेल त्याबाबतीत : किंवा

(दोन) लेखी नमूद करावयाच्या कारणावरून उक्त नियमांमध्ये विनिर्दिष्ट केलेली पध्दती अनुसरणे वाजवीरीत्या शक्य नाही याबाबत शिस्तविषयक प्राधिकरणाची खात्री झाली असेल त्याबाबतीत :

शिस्तविषयक प्राधिकरण प्रकरणाच्या परिस्थितीचा विचार करील व त्यावर त्यास योग्य वाटतील असे आदेश देईल.

१०. शासन इत्यादींकडे तात्पुरत्या नेमून दिलेल्या परिषद कर्मचा-याबाबत तरतुदी -

१) परिषद कर्मचा-याच्या सेवा भारतातील कोणत्याही शासनाकडे किंवा त्यास अधीन असलेल्या एखाद्या प्राधिकारणाकडे किंवा एखाद्या स्थानिक वा अन्य प्राधिकरणाकडे (या नियमाचा यापूढे ज्याचा निर्देश सेवा उसनवारीने घेणारे प्राधिकरण असा करण्यात आला आहे) तात्पुरत्या नेमून दिलेल्या असतील त्या बाबतीत, सेवा उसनवारीने घेणा-या प्राधिकरणास अशा कर्मचा-याविरूध्द शिस्तभंगविषयक ाकरवाई करण्याच्या प्रयोजनार्थ शिस्तविषयक प्राधिकरणाचे अधिकर असतील.

परंतु सेवा उसनवारीने घेणारे प्राधिकरण ज्या परिस्थितीवरून कर्मचा-यास अशा प्रकारे सेवेतून निलंबित करण्यासंबंधीचा आदेश काढावा लागला ती परिस्थिती किंवा यथास्थिती शिस्तभंगविषयक कार्यवाही झालेल्या प्रारंभ याविषयी मुख्य कार्यकारी अधिका-यास ताबडतोब कळवील

(२.) परिषद कर्मचा-याविरूध्द करण्यात आलेल्या शिस्तभंगाच्या कार्यवाहीच्या निष्कर्षाच्या अनुरोधाने :-

(एक) नियम ४ खंड (एक) ते (तीन) व खंड (आठ) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या शिक्षांपैकी कोणतीही शिक्षा त्या कर्मचा-यावर करण्यात यावी असे सेवा उसनवारीने घोणा-या प्राधिकरणाचे मत

असेल त्या बाबतीत त्यास मुख्य कार्यकारी अधिका-यांशी विचारविनियम करून त्या प्रकरणी त्यास आवश्यक वाटतील असे आदेश देता येतील.

परंतु सेवा उसनवारीने घेणारे प्राधिकरण व मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांच्यात मतभेद झाल्या परिषद कर्मचा-यांची सेवा जिल्हा परिषदेकडे पुन्हा सोपविण्यात येईल.

(दोन) नियम ४ खंड (चार) ते (सात) यामध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या शिक्षांपैकी कोणतीही शिक्षासह लादण्यात यावी, असे सेवा उसनवारी घेणा-या प्राधिकरणाचे मत असेल त्या बाबतीत, ते त्या कर्मचा-यांची सेवा पुन्हा जिल्हा परिषदेकडे सोपवील व नियम ६ च्या पोट-नियम (२) ते (५) तरतुदींचे पालन केल्यानंतर चौकशीच्या कामकाजाचा अहवाल मुख्य कार्यकारी अधिका-यांकडे पाठवील व त्यानंतर मुख्य कार्यकारी अधिकारी, तो शिस्तविषयक प्राधिकारी असल्यास, त्यास आवश्यक वाटेल असे आदेश त्यावर देऊ शकेल किंवा तो असा शिस्तविषयक प्राधिकरण नसल्यास, तो ते प्रकरण शिस्तविषयक प्राधिकरणाकडे पाठवील व शिस्तविषयक प्राधिकरण सेवा ऊसनवारीने घेणा-या प्राधिकरणाने त्यास पाठविलेल्या चौकशीच्या कामकाजाच्या अहवालांच्या आधारे, किंवा त्यास योग्य वाटेल अशी अधिक चौकशी केल्यानंतर त्या प्रकरणावर त्यास आवश्यक वाटतील असे आदेश देईल, :

परंतु असे कोणतेही आदेश देताना शिस्तविषयक प्राधिकरण नियम ६, पोट-नियम (१०) व (११) च्या तरतुदींचे पालन करील.

(३) परिषद कर्मचा-यांची सेवा उसनवारीने देताना मुख्य कार्यकारी अधिकारी या नियमांच्या व नियम ६ च्या तरतुदी सेवा उसनवारीने घेणा-या प्राधिकरणाच्या निदर्शनास आणील

११ शासन इत्यादीकडून उसनवारीने घेतलेले अधिकारी किंवा कर्मचारी यांच्या संबंधित तरतुदी - १) एखाद्या जिल्हा परिषदेने जिल्हा सेवेकरिता भारतातील कोणत्याही सरकारच्या किंवा त्याला दुय्यम असणा-या एखाद्या प्राधिकरणाची किंवा एखाद्या स्थानिक वा अन्य प्राधिकरणा-या एखाद्या अधिका-याच्या किंवा कर्मचा-यांच्या सेवा उसन्या घेतल्या असतील त्या बाबतीत, मुख्य कार्यकारी अधिका-यांस त्या कर्मचा-यास पदावरून निलंबित करण्याच्या प्रयोजनासाठी नियुक्ती प्राधिकरणाचे व त्या कर्मचा-याचे विरूध्द शिस्तभंगविषयक कार्यवाही करण्याकरीता शिस्तविषयक प्राधिकरणाचे अधिकार असतील :

परंतु मुख्य कार्यकारी अधिकारी, ज्या परिस्थितीत कर्मचा-यास पदावरून निलंबित करण्यासंबंधी किंवा यथास्थिती शिस्तभंगाची कार्यवाही सुरू करण्यासंबंधी आदेश देण्यात आला असेल त्या परिस्थितीत ज्या प्राधिकरणाने अशा अधिका-यांच्या किंवा कर्मचा-यांच्या सेवा उसन्या दिल्या असतील त्या प्राधिकरणास (या नियमात यापुढे ज्याचा निर्देश “सेवा उसनवारीने देणारे प्राधिकरण” असा करण्यात आला आहे) ताबडतोब कळवील.

परंतु आणखी असे की, सेवा उसनवारीने देण्याच्या प्राधिकरणाखाली अशा अधिका-यास किंवा कर्मचा-यास लागू असणा-या कायद्याद्वारे विहित करण्यात आलेल्या पध्दतीनुसार शिस्तभंगविषयक कार्यवाहीचे कामकाज चालविण्यात येईल.

(२) असा अधिकारी किंवा कर्मचारी यांच्याविरूध्द करण्यात आलेल्या शिस्तभंगविषयक कार्यवाहीतील निष्कर्षावरून

(एक) नियम ४ च्या खंड (एक) ते (दोन) व खंड (आठ) मध्ये विनिर्दिष्ट करण्यात आलेली कोणतीही शिक्षा त्या कर्मचा-यावर लादण्यात यावी असे मुख्य कार्यकारी अधिका-यांचे मत होईल तर तो, सेवा उसनवारीने देणा-या प्राधिकरणाशी विचारविनियम करून त्या प्रकरणी त्यास आवश्यक वाटतील असे आदेश देऊ शकेल.

परंतु मुख्य कार्यकारी अधिकारी व सेंवा उसनवारीने देणारे प्राधिकरण यांच्या मतभेद झाल्यास, अशा अधिका-याची किंवा कर्मचा-याची सेवा, अशी सेवा उसनवारीने देणा-या प्राधिकरणाकडे पुन्हा सोपविता येतील.

(दोन) नियम ४ च्या खंड (चार) ते (सहा) मध्ये विनिर्दिष्ट करण्यात आलेल्या शिक्षांपैकी कोणतीही शिक्षा त्या कर्मचा-यावर लादण्यात यावी असे मुख्य कार्यकारी अधिका-याचे मत होईल त्या बाबबीत, तो त्या कर्मचा-याच्या सेवा, सेवा उसनवारीने देणा-या प्राधिकरणाकडे पुन्हा सोपवील व त्या प्राधिकरणास आवश्यक वाटेल अशा कारवाईसाठी चौकशीचे कामकाज त्याच्याकडे पाठवील.

३) सेवा उसनवारीने देणा-या प्राधिकरणाकडून त्याच्या अधिका-याची किंवा कर्मचा-याची सेवा उसनवारीने देतेवेळी मुख्य कार्यकारी अधिकारी पोट-नियम (२) च्या खंड (एक) व (दोन) च्या तरतुदी त्या प्राधिकरणाच्या निदर्शनास आणून देईल.

भाग चार - अपिले व पुनरीक्षणे

१२ निलंबनाच्या आदेशाविरूध्द अपिले :-

१) मुख्य कार्यकारी अधिका-यांव्यतिरिक्त अन्य प्राधिकरणाने ज्या परिषद कर्मचा-यांविरूध्द त्यास पदावरून निलंबित करण्याबद्दलचा आदेश दिला असेल किंवा दिला असल्याचे मानण्यात येत असेल अशा कर्मचा-यास, अशा आदेशाविरूध्द मुख्य कार्यकारी अधिका-याकडे अपील करता येईल

२) मुख्य कार्यकारी अधिका-याने दिलेल्या किंवा दिल्याचे मानण्यात येणा-या आदेशाविरूध्द कोणतेही अपील दाखल करण्यात येणार नाही.

१३ शिक्षा लादणा-या आदेशाविरूध्द अपिले :- १) नियम ४ मध्ये विनिर्दिष्ट करण्यात आलेल्या शिक्षांपैकी कोणतीही शिक्षा लादणा-या आदेशामुळे आपल्यावर अन्याय झाला आहे असे समजणा-या परिषद कर्मचा-यास पूढील अधिका-यांकडे अपील करता येईल.

अ) परिषद कर्मचारी लिपिकवर्गीय किंवा सांख्यिकी सेवेत असेल आणि समाजकल्याण अधिकारी, गट विकास अधिकारी, महसूल अधिकारी किंवा अशा कोणत्याही अधिका-यांना दुय्यम असणारे कोणतेही प्राधिकरण यांनी तो आदेश दिला असेल त्या बाबतीत, उपमुख्य कार्यकारी अधिका-याकडे ;

ब) परिषद कर्मचारी, कार्यकारी व ग्रामविस्तार सेवेत असेल व खंड (अ) मध्ये निर्देशित केलेलेल्या कोणत्याही अधिका-याने किंवा प्राधिकरणाने तो आदेश दिला असेल तर, प्रशासकीय अधिका-याकडे ;

क)	परिषद कर्मचारी खंडे (अ) व (ब) मध्ये निर्देशिलेल्या सेवा व्यतिरिक्त अन्य कोणत्याही सेवेत असेल व तो, खंड (अ)	मध्ये निर्देशित केलेल्या कोणत्याही अधिका-याने किंवा प्राधिकरणाने दिला असेल त्या बाबतीत ज्याच्या हाताखाली तो काम करीत असेल त्या विभाग प्रमुखाकडे,

ड)	उप मुख्य कार्यकारी अधिका-याने, प्रशासकीय अधिका-याने किंवा विभाग प्रमुखाने आदेश दिला असेल त्या बाबतीत, मुख्य कार्यकारी अधिका-याकडे

इ)	मुख्य कार्यकारी अधिका-याने आदेश दिला असेल त्या बाबत ३(अतिरिक्त)	विभागीय आयुक्तांकडे ;

फ)	विभाग प्रमुखाला दुय्यम असणा-या कोणत्याही प्राधिकरणाकडून आदेश देण्यात आला असेल त्या बाबतीत, विभाग प्रमुखाकडे

**१४	इतर आदेशाविरूध्द अपिले** :- १)	परिष्द कर्मचा-यांस, ज्या आदेशामुळे –

अ)	कोणत्याही, नियमान्वये विनियमित केले जाणारे त्याचे वेतन, भत्ते निवृत्तिवेतन, किंवा सेवेच्या इतर शर्ती नाकारण्यात येतील किंवा त्याचे अहित होईल अशा प्रकारे त्यामध्ये फेरफार करण्यात येत असेल ; किंवा

ब)	त्याला लागू असणा-या नियमांनुसार तो ज्या पदोन्नतीस अन्यथा पात्र असेल व त्याच्या वरिष्ठतेनुसार जी पदोन्नती त्यास मिळावयाची असेल अशी पदोन्नती नाकारण्यात आली असेल ; किंवा

क)	अशा कोणत्याही नियमाच्या तरतुदीचा त्याचे अहित होईल अशा प्रकारे अर्थ लावण्यात येत असेल ; किंवा

ड)	दक्षता रोध ओलांडण्यास तो योग्य नाही या कारणावरून त्यास समयश्रेणीत दक्षता रोधाकडे थोपविण्यात येत असेल; किंवा

इ)	उच्च श्रेणीत किंवा पदावर स्थापन्न असताना शिक्षेव्यतिरिक्त अन्यथा, त्यास निम्न श्रेणीत किंवा पदावर प्रत्यावर्तित करण्यात आले असेल ; किंवा

फ)	निवृत्तिवेतन कमी करण्यात आले असेल किंवा रोखून धरण्यात आले असेल किंवा नियमान्वये अनुज्ञेय असेलेले कमाल निवृत्तिवेतन नाकारण्यात येत असेल किंवा

ग)	त्याची पदावर पुन्हा नेमणूक झाल्यावर, त्याच्या निलंबनाच्या कालावधीकरिता त्यास द्यावयाचे वेतन व भत्ते ठरविण्यात आले असतील किंवा अशी मुदत ही, कोणत्याही प्रयोजनार्थ कर्तव्यार्थ मुदत असल्याचे समजण्यात यावे किंवा कसे हे ठरविण्यात आले असेल.

अशा आदेशाविरूध्द जो आदेश मुख्य कार्यकारी अधिका-याने दिला असेल त्या बाबतीत ५(अतिरिक्त) विभागीय आयुक्तांकडे व मुख्य कार्यकारी अधिका-यास दुय्यम असणा-या कोणत्याही प्राधिकरणाने असा आदेश दिला असेल त्या बाबतीत, मुख्य कार्यकारी अधिका-याकडे अपील करता येईल.

स्पष्टीकरण :- या नियमांत -

१) "परिषद कर्मचारी" या शब्दप्रयोगामध्ये, जी जिल्हा सेवेचा सदस्य असणारे बंद झालेले आहे अशा व्यक्तींचा समावेश होतो.

२) "निवृत्तीवेतन" या शब्दप्रयोगात अतिरिक्त निवृत्तिवेतन, उपदान व अन्य कोणत्याही सेवानिवृत्ती लाभ यांचा समावेश होतो.

१५ पुनरीक्षण - १) एखाद्या परिषद कर्मचा-याने नियम १३ अन्वये दाखल केलेल्या अपिलावर देण्यात आलेल्या आदेशामुळे तो पीडीत झाला असेल त्या बाबतीत त्यास

अ) अपिलावरील आदेश प्रशासकीय अधिका-याने, विभाग प्रमुखाने, किंवा उप मुख्य कार्यकारी अधिका-याने दिला असेल त्या बाबतीत मुख्य कार्यकारी अधिका-याकडे ;

ब) अपिलावरील आदेश मुख्य कार्यकारी अधिका-याने दिला असेल त्या बाबतीत, विभागीय आयुक्तांकडे ;

क) अपिलावरील आदेश विभागीय आयुक्ताने दिला असेल त्या बाबतीत राज्य शासनाकडे, त्या आदेशाच्या पुनरीक्षणार्थ अर्ज करता येईल :

परंतु, नियम ४ च्या खंड (एक) ते (तीन) व खंड (आठ) मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या शिक्षांपैकी कोणतीही शिक्षा नोंदणा-या आदेशाविरूध्द किंवा त्या नियमाच्या खंड (चार) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेली शिक्षा लादणा-या मुख्य कार्यकारी अधिका-याच्या आदेशांविरूध्द असा अर्ज करण्याचा परिषद कर्मचा-यास अधिकार असणार नाही ;

२) परिषद कर्मचा-याने नियम १४ अन्वये केलेल्या अपिलावर, मुख्य कार्यकारी अधिका-याने दिलेल्या आदेशामुळे जो कर्मचारी पीडीत झाला असेल, त्या बाबतीत, त्यास त्या आदेशाच्या पुनरीक्षणार्थ विभागीय आयुक्तांकडे अर्ज करतो येईल.

स्पष्टीकरण :- या नियमांच्या प्रयोजनार्थ "दुय्यम प्राधिकरण" या शब्दप्रयोगाचा अर्थ पुनरीक्षण प्राधिकरणा-या संबंधाप्रमाणे होतो :-

(एक) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, समाजकल्याण अधिकारी, गट विकास अधिकारी, महसूल अधिकारी अशा अधिका-यांना दुय्यम असणारे कोणतेही प्राधिकरण, उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी, प्रशासकीय अधिकारी, विभाग प्रमुख किंवा विभाग प्रमुखाला दुय्यम असणारे कोणतेही प्राधिकरण;

(दोन) विभागीय आयुक्त, प्रशासकीय अधिकारी, विभाग प्रमुख, उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी किंवा मुख्य कार्यकारी अधिकारी ;

(तीन) राज्य शासन, मुख्य कार्यकारी अधिकारी किंवा विभागीय आयुक्त.

१६ अपिले व पुनरीक्षण अर्ज करण्याची कमाल मुदत :-

या नियमान्वये करावयाचे कोणतेही अपील किंवा पुनरीक्षणाचा अर्ज त्या आदेशाच्या संबंधात ते अपील किंवा पुनरीक्षण अर्ज करावयाचा असेल त्या आदेशाची प्रत अपीलकर्त्यास किंवा यथास्थिती अर्जदारास ज्या दिनांकाला मिळाली असेल त्या दिनांकापासून तीन महिन्यांच्या मुदतीत करण्यात आला नाही, तर त्याचा विचार करण्यात येणार नाही. परंतु असे अपिल किंवा पुनरीक्षणाचा अर्ज वेळेच्या आत सादर न करण्याकरिता अपीलकर्त्यास किंवा अर्जदारास पुरेसे कारण होते. त्याबद्दल अपील प्राधिकरणाची किंवा पुनरीक्षण प्राधिकरणाची खात्री होईल, त्या बाबतीत त्यास ते अपील किंवा यथास्थिती तो अर्ज विचारात घेता येईल.

१७ अपील व पुनरीक्षण अर्जाचा नमुना व आशय :-

१) अपील किंवा पुनरीक्षणाकरिता अर्ज करणारा प्रत्येक परिषद कर्मचारी स्वंतंत्रपणे व स्वतःच्या नावाने असे अपील किंवा अर्ज करील.

२) प्रत्येक अपील व पुनरीक्षणाचा अर्ज ज्या प्राधिकरणाकडे करण्यात यावयाचा असेल त्याला उद्देशून लिहिण्यात येईल.

अपीलकर्ता किंवा अर्जदार यांची ज्यांवर भिस्त असेल ती सर्व महत्वाची निवेदने व युक्तिवाद यांचा त्यात समावेश असेल व त्यामध्ये कोणतेही अपमानास्पद किंवा अयोग्य भाषा असणार नाही व तो परिपूर्ण असेल

१८ अपील व पुनरीक्षण अर्ज सादर करणे :-

प्रत्येक अपील व पुनरीक्षण अर्ज तो ज्या प्राधिकरणाच्या आदेशाच्या बाबतीत केलेला असेल त्या प्राधिकरणामार्फत अपील प्राधिकरणकडे किंवा पुनरीक्षण प्राधिकरणाकडे सादर करण्यात येईल :

परंतु अपिलाची किंवा यथास्थिती, पुनरीक्षण अर्जाची एक प्रत अपील प्राधिकरणाकडे किंवा पुनरीक्षण प्राधिकरणाकडे थेट पाठविता येईल.

१९ अपिले व पुनरीक्षण अर्ज रोखून धरणे :-

१) ज्याच्या आदेशाच्या संबंधात अपील किंवा पुनरीक्षण अर्ज करण्यात आला असेल त्यात -

(एक) ज्या आदेशाविरूध्द कोणतेही अपील किंवा पुनरीक्षण अर्ज करता येत नसेल अशा आदेशाविरूध्द ते अपील किंवा तो पुनरीक्षण अर्ज असेल ; किंवा

(दोन) अशा अपिलात किंवा अर्जात नियम १७ च्या कोणत्याही तरतुदीचे पालन करण्यात आले नसेल किंवा

(तीन) असे अपील किंवा अर्ज, नियम १६ मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या मुदतीत सादर करण्यात आला नसेल व विलंबाविषयी कोणतेही कारण दर्शविण्यात आले नसेल किंवा

(चार) ज्या अपिलावर किंवा पुनरीक्षण अर्जावर अगोदरच निर्णय देण्यात आला आहे अशा अपिलाची किंवा पुनरीक्षण अर्जाची ती पुनरावृत्ती असेल व कोणतीही नवीन वस्तुस्थिती किंवा परिस्थिती त्यात दर्शविण्यात आली नसेल, त्या बाबतीत, असे अपील किंवा यथास्थिती असा पुनरीक्षण अर्ज रोखता येईल :

परंतु, एखादे अपील किंवा पुनरीक्षण अर्ज, त्यामध्ये कलम १७ च्या तरतुदींचे पालन करण्यात आलेले नाही, याच केवळ कारणावरून रोखून धरण्यात आले असेल तर, ते अपीलकर्त्यांकडे किंवा अर्जदाराकडे परत पाठविण्यात येईल व तेव्हापासून उक्त तरतुदींचे अनुपालन करून एका महिन्याच्या आत ते पुन्हा सादर करण्यात आल्यास, ते रोखून धरण्यात येणार नाही.

२) अपिल किंवा पुनरीक्षणाकरिता करण्यात आलेला अर्ज रोखून धरण्यात आला असेल त्या बाबतीत अपीलकर्त्यास किंवा अर्जदारास तसे करण्याबद्दलची वस्तुस्थिती व कारणे कळविण्यात येतील.

३) प्रत्येक तिमाहीच्या सुरूवातीस कोणतेही प्राधिकरण त्याने पूर्वीच्या तिमाहित रोखून धरलेल्या अपिलांची व पुनरीक्षण अर्जांची सूची ते रोखण्याच्या कारणांसह अपील प्राधिकरणासह किंवा यथास्थिती पुनरीक्षण प्राधिकरणास पाठवील.

२०. अपिल व पुनरीक्षण अर्ज पाठविणे :-

१) ज्या प्राधिकरणाच्या आदेशाच्या संबंधात अपील किंवा पुनरीक्षण अर्ज करण्यात आला असेल ते प्राधिकरण नियम १९ अन्वये जे अपील किंवा पुनरीक्षण अर्ज रोखून धरण्यात आला असेल असे प्रत्येक अपील किंवा पुनरीक्षण अर्ज व त्यावरील आपला शेरा व संबंधित कागदपत्र यांच्यासह टाळता येण्याजोगे कारण असल्याखेरीज विनाविलंब अपील प्राधिकरणाकडे किंवा यथास्थिती पुनरीक्षण प्राधिकरणाकडे पाठवील.

२) ज्या प्राधिकरणाकडे अपील किंवा पुनरीक्षणाकरिता अर्ज करावयाचा असेल ते प्राधिकरण नियम १९ अन्वये रोखून धरण्यात आलेले कोणतेही अपील किंवा पुनरीक्षण अर्ज आपल्याकडे पाठविण्यासंबंधी निदेश देऊ शकेल आणि, त्यानंतर असे अपील किंवा पुनरीक्षण अर्ज आणि ज्या प्राधिकरणाने असे अपील किंवा पुनरीक्षण अर्ज रोखून धरला असेल त्या प्राधिकरणाचा त्यावर शेरा व संबंधित अभिलेख त्या प्राधिकरणाकडे पाठविण्यात येतील.

**२१	अपिल व पुनरीक्षण अर्जाचा विचार :-**

१)	पदावरून निलंबित केल्याच्या आदेशाविरूध्द करण्यात आलेल्या अपिलांच्या बाबतीत, अपील प्राधिकरण, नियम ३ च्या तरतुदींच्या अनुरोधाने आणि प्रकरणाची परिस्थिती विचारात घेऊन, पदावरून निलंबित करण्याचा आदेश, समर्थनीय आहे किंवा कसे याविषयी विचार करील आणि त्यानुसार तो आदेश कायम करील किंवा रद्द करील.

२)	नियम (४) विनिर्दिष्ट करण्यात आलेल्या शिक्षांपैकी कोणतीही शिक्षा लादणा-या आदेशाविरूध्द करण्यात आलेले अपील किंवा पुनरिक्षण अर्ज यांच्या बाबतीत अपील प्राधिकरण किंवा यथास्थिती पुनरीक्षण प्राधिकरण,

(अ)	या नियमामध्ये विहित करण्यात आलेल्या कार्यपध्दतीचे अनुपालन करण्यात आले आहे किंवा कसे आणि असे अनुपालन केलेले नसल्यास, त्यामुळे न्यायदान विफल झाले आहे किंवा कसे;

(ब)	निष्कर्ष समर्थनीय आहेत किंवा कसे;

(क)	लादण्यात आलेली श्ज्ञिक्षा जास्त आहे, पुरेशी आहे किंवा अपुरी आहे याबद्दल विचार करील ; आणि

(एक)	शिक्षा रद्द करणारे, कमी करणारे, कायम करणारे किंवा वाढविणारे ; किंवा

(दोन)	ज्या प्राधिकरणाने शिक्षा दिली त्या प्राधिकरणाकडे किंवा त्या प्रकरणाच्या बाबतीत त्यास योग्य वाटेल अशा निर्देशासह अन्य कोणत्याही प्राधिकरणाकडे असे प्रकरण पाठविणारे आदेश देईल परंतु ;

(एक) अपील प्राधिकरण किंवा यथास्थिती, पुनरीक्षण प्राधिकरण, असे प्राधिकरण किंवा ज्याविरूध्द अपील करण्यात आले आहे असा आदेश किंवा पुनरीक्षणाकरिता विचाराधीन असलेला आदेश ज्याने दिला असे प्राधिकरण जी शिक्षा देण्यात सक्षम नसेल अशी कोणतीही वाढीव शिक्षा देणार नाही;

(दोन) ज्या वाढीव शिक्षेमुळे त्या परिषद कर्मचा-यास बाधा पोहोचणार असेल, त्यास अशा वाढीव शिक्षेविरूध्द जे कोणतेही अभिवेदन करावयाचे असेल असे अभिवेदन करण्याची संधी त्यास दिल्याखेरीज अशी वाढीव शिक्षा देणारा कोणताही आदेश काढण्यात येणार नाही आणि

(तीन) अपील प्राधिकरणाने किंवा यथास्थिती पुनरीक्षण प्राधिकरणाने देण्याचे योजिलेली वाढील शिक्षा ही नियम ४ च्या खंड (४) ते (७) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या शिक्षांपैकी एक असेल, आणि त्या प्रकरणी नियम ६ अन्वये चौकशी करण्यात आली नसेल त्या बाबतीत नियम ९ च्या तरतुदीस अधीन राहून असे प्राधिकरण स्वतः अशी चौकशी करील किंवा चौकशी करण्यात यावी असो निदेश देईल आणि त्यानंतर अशा चौकशीची कार्यवाही विचारात घेतल्यावर व संबंधित परिषद कर्मचा-यास अशा शिक्षेविरूध्द

कोणतेही अभिवेदन करावयाचे असल्यास ते अभिवेदन करण्याता त्यास संधी दिल्यानंतर त्यास योग्य वाटतील, असे आदेश देईल.

(३) नियम १४ मध्ये किंवा नियम १५ च्या पोट-नियम (२) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या कोणत्याही आदेशाविरूध्द केलेल्या अपिलाच्या किंवा पुनरीक्षण अर्जाच्या बाबतीत अपील प्राधिकरण किंवा यथास्थिती पुनरीक्षण त्या प्रकरणाची सर्व परिस्थितीचा विचार करील आणि त्यास न्याय व रास्त करतील असे आदेश देईल.

२२ अपील व पुनरीक्षणावरील आदेशाची अंमलबजावणी :- अपील प्राधिकरण किंवा पुनरीक्षण प्राधिकरण ज्या प्राधिकरणाच्या आदेशासंबंधातील अपिलावर किंवा पुनरीक्षण अर्जावर आदेश देईल ते प्राधिकरण अपील प्राधिकरणाने किंवा पुनरीक्षण प्राधिकरणाने दिलेल्या आदेशाची अंमलबजावणी करील.

२३. शिस्तविषयक प्राधिकरण हेच नंतर अपील प्राधिकरण किंवा पुनरीक्षण प्राधिकरण होईल या बाबतीत तरतूदः- या भागात काहीही अंतर्भूत असले तरी ज्या व्यक्तीने दिलेला आदेश अपिलात किंवा पुनरीक्षणात विचाराधीन असेल ती व्यक्ती नंतर तिची नियुक्ती झाल्यामुळे किंवा अन्यथा अशा आदेशाच्या संबंधात नियम १२ ते १४ अन्वये अपील प्राधिकरण किंवा पुनरीक्षण प्राधिकरण होईल तर, ती व्यक्ती ती ज्या प्राधिकरणास निकटतम दुय्यम असेल. त्या प्राधिकरणाकडे ते अपील किंवा तो पुनरीक्षण अर्ज पाठवील आणि असे प्राधिकरण हे त्या अपिलाच्या किंवा पुनरीक्षण अर्जाच्या बाबतीत, नियम १२ ते १४ च्या प्रयोजनार्थ अपील प्राधिकरण किंवा पुनरीक्षण प्राधिकरण असल्याचे मानण्यात येईल.

भाग पाच ५(पुनर्विलोकन)

२४ पुनर्विलोकन :- नियम ४ मध्ये विनिर्दिष्ट करण्यात आलेल्या शिक्षांपैकी कोणतीही शिक्षा लादणा-या आदेशाविरूध्दचे अपील ज्याच्याकडे करण्यात आले असेल असे मुख्य कार्यकारी अधिकारी, ५(अतिरिक्त) विभाग आयुक्त किंवा राज्य शासन स्वतःच केलेल्या प्रस्तावावरून किंवा अन्यथा, कोणत्याही शिस्तभंगविषयक कार्यवाही त्या प्रकरणांच्या अभिलेखांची मागणी करून शकेल. अशा एखाद्या प्रकरणात देण्यात आलेल्या कोणत्याही आदेशाचे पुनर्विलोकन करून शकेल, किंवा जणू काही परिषद कर्मचा-याने अशा आदेशाविरूध्द अपील दाखल केले असल्याप्रमाणे त्यास योग्य वाटतील असे आदेश या प्रकरणी देऊ शकेल

परंतु -

(एक) शिक्षा लादणारा किंवा वाढविणा-या आदेशाविरूध्द संबंधित परिषद कर्मचा-यास कोणतेही अभिवेदन करण्याची इच्छा असल्यास, त्यास तशी संधी देण्यात आल्याखेरील असा शिक्षा लादणारा किंवा वाढविणारा आदेश देण्यात येणार नाही.

(दोन) नियम ६ अन्वये चौकशी करण्यात आली नसेल अशा प्रकरणी नियम ४च्या खंड (४) ते (७) मध्ये विनिर्दिष्ट करण्यात आलेल्या शिक्षेपैकी कोणतीही शिक्षा लादण्याचे पुनरीक्षण प्राधिकरण ठरवील त्या बाबतीत नियम ९ च्या तरतुदीस अधीन राहून ते अशी चौकशी करण्यात यावी असा निदेश

देईल आणि त्यानंतर अशा चौकशीची कार्यवाही विचारात घेतल्यावर व संबंधित परिषद कर्मचा-यास अशा शिक्षेविरूध्द कोणतेही अभिवेदन करण्याची इच्छा असल्यास, त्यास तशी संधी दिल्यानंतर त्यास योग्य वाटतील असे आदेश देईल.

भाग सहा - संकीर्ण

२५. निरसन व व्याप्ती

१) या नियमांच्या प्रारंभाच्या लगतपूर्वी जे कोणतेही तत्सम नियम अंमलात असतील ते नियम, ज्या व्यक्तींना हे नियम लागू होत असतील त्या व्यक्तींच्या बाबतीत, याद्वारे निरसित करण्यात येत आहेत.

परंतु -

अ) अशा निरसनामुळे त्या नियमांच्या पूर्वी झालेल्या अंमलबजावणीस किंवा त्याअन्वये केलेल्या कोणत्याही गोष्टीस किंवा कार्यवाहीस बाधा येणार नाही ;

ब) अशा प्रकारे निरसित करण्यात आलेल्या नियमांन्वये केलेली अपीले व पुनरीक्षणे यासुध्दा कोणतीही कार्यवाही या नियमांच्या प्रारंभाच्या तारखेस प्रलंबित असेल त्या बाबतीत ती या नियमांच्या तरतुदीनुसार पुढे चालविण्यात येईल व निर्णय करण्यात येईल.

२) या नियमांच्या प्रारंभापूर्वी देण्यात आलेल्या एखाद्या आदेशाविरूध्द या नियमांच्या प्रारंभानंतर दाखल करण्यात आलेले अपील किंवा पुनरीक्षण अर्ज याचा या नियमांच्या तरतुदीनुसार निर्णय करण्यात येईल.

२६. शंका दूर करणे :- (एक**)** कोणतेही प्राधिकरण , दुस-या कोणत्याही प्राधिकरणाहून दुय्यम दर्जाचे किंवा उच्च दर्जाचे आहे याबाबत : किंवा

(दोन) नियम २५, पोट-नियम (१) च्या परंतुकान्वये चालु असलेले कामकाज किंवा त्या नियमाच्या पोट-नियम (२) अन्वये दाखल करण्यात आलेले कोणतेही अपील किंवा पुनरीक्षण अर्ज यावर विचार करण्यात कोणते प्राधिकरण सक्षम आहे.

किंवा

(तीन) या नियमांच्या कोणत्याही तरतुदींच्या अर्थ लावण्याबाबत कोणतीही अडचण उद्‌भवल्यास मुख्य कार्यकारी अधिकारी, ती बाबत राज्य शासनाकडे निर्देशित करील व राज्य शासनाचा त्यावरील निर्णय अंतिम असेल.